

О.М. Ляшенко, З.М. Бойко

ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СТРУКТУРИ ГАЛУЗЕВОГО РИНКУ НА ІННОВАЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ*

У статті на основі ґрунтовного аналізу теоретичних положень організації галузевих ринків вироблено підхід до дослідження впливу структури галузевого ринку на інноваційну активність підприємств. Запропоновано напрями удосконалення конкурентної політики держави в аспекті стимулювання промислових підприємств до активної інноваційної діяльності. Встановлено, що на сучасному етапі необхідними є дослідження взаємного впливу показників ринкової структури та показників результативності НДДКР промислових підприємств.

Ключові слова: інноваційна активність, інноваційна поведінка, стимули до інновацій, технологічні можливості підприємства, конкурентна політика, організація галузевих ринків, ринкова структура.

Табл. 1. Рис. 1. Літ. 24.

О.Н. Ляшенко, З.М. Бойко

ПОДХОД К ИССЛЕДОВАНИЮ ВЛИЯНИЯ СТРУКТУРЫ ОТРАСЛЕВОГО РИНКА НА ИННОВАЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье на основе детального анализа теоретических положений организации отраслевых рынков разработан подход к исследованию влияния структуры отраслевого рынка на инновационную активность предприятий. Предложены направления усовершенствования конкурентной политики государства в аспекте стимулирования промышленных предприятий к активной инновационной деятельности. Определено, что на современном этапе необходимым является исследование взаимного влияния показателей рыночной структуры и показателей результативности НИОКР промышленных предприятий.

Ключевые слова: инновационная активность, инновационное поведение, стимулы к инновациям, технологические возможности предприятия, конкурентная политика, организация отраслевых рынков, рыночная структура.

О.М. Lyashenko, Z.M. Boiko

AN APPROACH TO STUDYING THE INFLUENCE OF SECTORAL MARKET STRUCTURE UPON INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES

The article basing on the detailed analysis of the theoretical grounds of sectoral markets organization develops an approach to studying the influence of the sectoral market structure upon the innovative activity of enterprises. Directions for improvement of the state competitive policy regarding the stimulation of the industrial enterprises towards the intensive innovative activity are offered. It is determined that at the current stage the research of the mutual influence between the market structure indices and R&D performance indices of industrial enterprises is required.

Keywords: innovative activity; innovative behavior; stimulus towards innovations; enterprises' technological capacities; competitive policy; sectoral markets organization; market structure.

* статтю підготовлено на основі доповіді на III Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки 2009» (11 грудня 2009 р., Національна академія управління, м. Київ).

Постановка проблеми. На сучасному етапі рівень економічного розвитку будь-якої країни оцінюють за критеріями, які відображають інноваційну активність підприємницького сектору економіки. Загальновідомо, що інновації пов'язані з виробництвом нових товарів і послуг, застосуванням нових виробничих та управлінських технологій, форм організації бізнесу. Особливу актуальність для України набуває поворот до інноваційного варіанта розвитку в умовах світової фінансово-економічної кризи. Як показує досвід низки розвинутих країн і ТНК, довготерміновий та стійкий ефект від реструктуризації виробництва в умовах ускладнення світової кон'юнктури може бути отриманий лише тоді, коли вона супроводжується переходом на інноваційний вектор розвитку, характерний для активних форм реструктуризації [1; 5].

Завдання зміцнення міжнародної конкурентоспроможності України в умовах глобалізації, що проявляється через розширення географічних меж багатьох ринків, нові акценти в конкурентній політиці й антимонопольному регулюванні в ЄС та в інших країнах світу, потребують адекватного й оперативного реагування з боку уряду. В цих умовах необґрунтовані обмеження, накладені на розвиток національних промислових лідерів, можуть ослаблювати їхні конкурентні позиції на світовому ринку.

Конкурентна політика й антимонопольне регулювання має враховувати результати прийнятих рішень для промислових фірм, які формують міжнародну конкурентоспроможність. Яскравим прикладом такого підходу в практиці антимонопольного регулювання у США і ЄС є використання «правила зваженого підходу», відповідно до якого дозволені навіть потенційно небезпечні для конкуренції операції або форми контрактів за умови, що вони супроводжуються очікуваним зростанням ефективності – не тільки економічної, а й соціальної. Пріоритетною у цьому випадку є інноваційна діяльність промислових підприємств, тобто всі антимонопольні заходи вважають недоцільними, коли йдеться про інноваційний розвиток певної галузі промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам досліджуваної проблематики приділяли та приділяють увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: С. Авдашева [1], В. Коен [16], К. Козлов [3], Б. Кузнецов [1], Р. Левін [16], Д. Мовері [16], Н. Розанова [5], Д. Рос [6], Д. Соколов [3], А. Шастітко [1], Ф. Шерер [6; 19; 20], Й. Шумпетер [7], К. Юдаєва [3] та інші. Але у працях цих дослідників розглянуто лише основи аналізу поведінки підприємств на галузевих ринках з урахуванням їхньої структури.

Невирішені частини проблеми. Нині необхідні дослідження на основі поєднання мікро- та макроекономічного аналізу особливостей впливу різних типів структур ринків на інноваційну діяльність підприємств-учасників цих ринків, зокрема промислових. При цьому спеціальної уваги потребує дослідження впливу інноваційної діяльності підприємств різних галузей та їхніх технологічних можливостей на структуру ринків.

Метою дослідження є обґрунтування напрямів формування теоретичного підходу до дослідження впливу структури галузевого ринку на інтенсивність інноваційної діяльності його учасників.

Основні результати дослідження. В рамках теорії організації галузевих ринків [13] співвідношення між структурними чинниками та інноваційною ак-

тивністю підприємств досліджено у двох ракурсах: при аналізі взаємозв'язку між структурою ринку та інноваційною діяльністю; при вивченні порівняльних технологічних переваг підприємств різних розмірів із аналізом відповідних стимулів і можливостей великих фірм.

Відповідно до базової парадигми теорії організації галузевих ринків аналіз здійснено за схемою: «структура – поведінка – результативність». За такого підходу структура галузевого ринку зумовлює тип інноваційної поведінки (стратегії) підприємства, що й детермінує результати інноваційної діяльності. Основні види інноваційної поведінки підприємств виокремили Х. Фріман і Л. Соете [13]. Підприємства використовують стратегії таких видів: наступальна (*offensive*), оборонна (*defensive*), стратегія імітації (*imitative*). Підприємства-субконтрактери також застосовують стратегію залежності (*dependent strategy*).

В сучасних умовах такий підхід потребує коригування і доповнення зважаючи на такі причини:

по-перше, актуальним є завдання визначення впливу саме тих результатів інноваційної діяльності підприємств (патентів, винаходів, радикально нових продуктів), які надають монопольну ринкову владу їхнім власникам на законних підставах через право інтелектуальної власності й здатні змінити конкурентну ситуацію у відповідній галузі та, як наслідок, – структуру ринку;

по-друге, необхідно обґрунтувати напрями трансформації внутрішньої політики держави, що не може не враховувати вплив інноваційної діяльності окремих учасників галузевих ринків на динаміку трансформації структур ринків і конкурентну ситуацію, яка є прямим результатом інноваційної діяльності окремих підприємств.

Для розуміння специфіки сучасних підходів до розв'язання цих проблем треба критично оцінити генезис сучасних теоретико-практичних підходів до дослідження взаємозв'язку між типологією ринкових структур і стимулами підприємств до інноваційної діяльності.

В основу таких підходів закладено базову парадигму економіки та організації галузевих ринків, що в 1950-х рр. сформував Дж. Бейн. Основне положення цієї парадигми звучить так: найсильніші стимули до інноваційної діяльності виникають в умовах досконалої конкуренції під впливом інтенсивного суперництва між безліччю ринкових гравців [10]. Положення Дж. Бейна цілком узгоджується із стандартними неокласичними – про співвідношення конкуренції і монополії: монополія, на протигагу досконалій конкуренції, є неефективною у виробництві та розподілі, оскільки відсутність жорсткої конкурентної боротьби спричиняє відмову від самовдосконалення і, зокрема, від використання інновацій. Результатом таких міркувань про статичну ринкову рівновагу був висновок про те, що монополія як структура ринку неспроможна забезпечити швидкий технологічний прогрес.

Д. Ерроу в 1962 р. підтвердив цей висновок розробкою моделі для порівняння результатів інноваційної діяльності, спрямованої на зменшення витрат для монопольної і для конкурентної галузей за постійного ефекту масштабу та неістотної економії на витратах від впровадження інновації [9]. Основний висновок із моделі Д. Ерроу був таким: монополіст отримує менший вигравш від інноваційної діяльності, ніж підприємство-інноватор, що працює на кон-

курентному ринку, оскільки монополіст у ситуації до впровадження інновацій і так отримує надприбуток, а після впровадження інновації замінює лише вид прибуткової діяльності. Цей феномен відомий фахівцям як ефект заміщення, пояснює менші стимули монополістів до впровадження інновацій порівняно з гравцями конкурентного ринку.

Подальший критичний аналіз цієї моделі й уважніший розгляд ринкових структур, моделювання ситуації у випадку істотної економії на витратах від впровадження інновацій і з урахуванням динамічності конкуренції та монополії привів до радикальної переоцінки поглядів. Особливе значення мало зняття передумови про присутність на ринку лише одного монополіста – при введенні реального припущення про те, що великі фірми можуть конкурувати за право реалізувати інновацію і постійно отримувати додаткові доходи; їхні стимули до впровадження інновацій стають першочерговими. Захищаючи з урахуванням динамічного ефекту потік монопольної ренти, монополіст отримує сильну мотивацію до інновацій, до того ж, порівняно вищу, ніж при дуополії, якщо новий учасник ринку теж впроваджуватиме такі інновації, – зазначає автор [12, 58Л].

На формування сучасних поглядів на взаємозв'язок ринкових структур і розмірів фірм, які відповідають їм, з одного боку, та інноваційної активності – з іншого, вплинула ідея «творчого руйнування» Й. Шумпетера, який ідентифікував особливу роль великих фірм і монопольної ринкової структури в інноваційній діяльності, а перевагами великих підприємств вважав: ефект масштабу витрат на НДДКР і управління, значні потенційні можливості щодо розподілу ризиків інноваційної діяльності, переваги у сфері фінансування інновацій [7]. Й. Шумпетер наголошував: якщо фірма має надприбуток, то це не обов'язково означає, що вона використовує свою ринкову владу за рахунок споживачів. Надприбуток може бути результатом вищої ефективності виробництва, що на певний термін створює монопольне становище таким фірмам. Саме це визначає роль монопольного прибутку як стимулу до конкурентної боротьби. Ініціюючи інновації, підприємець відіграє ключову роль у технічному прогресі галузі й за умови успіху винагороджується тимчасовим монопольним становищем на ринку і монопольним прибутком.

Так, Ф. Шерер [19] за результатами дослідження взаємозв'язку між типом структури ринків і стимулами до інновацій (у 56 галузях промисловості США) зробив важливий висновок про наявність нелінійної, перекинutoї «U-подібної» залежності між рівнем концентрації продавців та їхніми стимулами до інноваційної діяльності (рис. 1). Було виявлено, що інтенсивність НДДКР (за критерієм витрат $R&D$) спочатку зростає і досягає максимуму при рівні концентрації чотирьох фірм ($CR4$) – від 50 до 55%, але із зниженням індексу концентрації інноваційна активність слабшала. А галузі з часткою чотирьох фірм нижче 15% характеризувалися «фатально низькими стимулами в проведенні НДДКР». Наявність перекинutoї «U-подібної» залежності між інтенсивністю конкуренції та інноваційною активністю підприємств виявили й інші дослідники. Так, у праці [9] зазначається, що відносний показник обсягу витрат на $R&D$ до грошового обороту підприємств сягав максимуму при $CR4 = 52\%$, а у праці [10] – при $CR4 = 64\%$.

Такі результати переконують у тому, що саме олігополія є ринковою структурою, яка найбільше стимулює учасників ринку до інноваційної активності. Підсумовуючи аргументи на користь даної позиції з урахуванням аналізу динамічного аспекту дифузії інновацій, автори [19; 24] зазначають, що підприємства, які працюють на олігополістичних ринках, через тиск конкуренції і за наявності необхідних засобів для інноваційної діяльності мають стимули до активного впровадження інновацій.

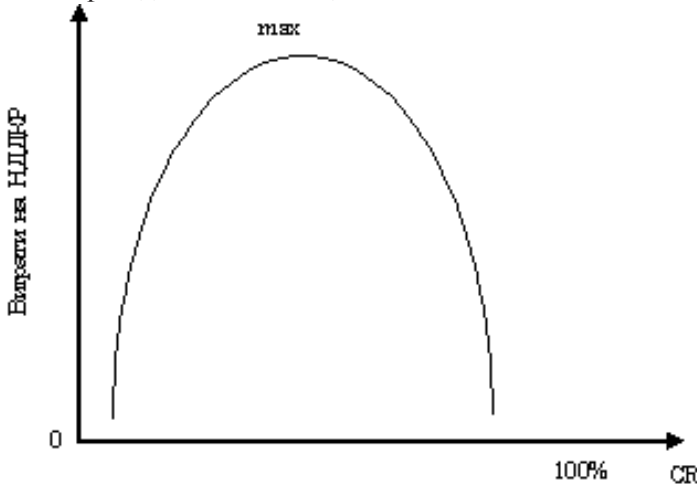

Рис. 1. Схематичне зображення перекинutoї «U-подібної» залежності між рівнем концентрації галузевого ринку і витратами на НДДКР (стимулами до інновацій) підприємств-учасників цього ринку, авторська розробка

Але висновок про наявність перекинutoї «U-подібної» залежності між інтенсивністю конкуренції та інноваційною активністю підприємств не підтверджений абсолютно у всіх дослідженнях, присвячених ідентифікації характеру такого зв'язку. Зокрема, у праці [6, 634–635] визначена чутливість отриманих результатів до специфіки галузей, насамперед до технологічної. Результатом виявлення такого феномену стало обґрунтування твердження про необхідність диференційованого аналізу галузевих ринків і виокремлення впливу фундаментальних чинників, які сприяють успіху інноваційної діяльності на конкретних ринках.

До таких фундаментальних чинників рекомендують відносити [8; 18]: ринковий попит, технологічні можливості галузей, умови привласнення результатів інноваційної діяльності (*appropriability conditions*). Під умовами привласнення розуміють можливості захисту результатів власних НДДКР правом інтелектуальної власності та іншими інструментами захисту. Отже, «трьома китами» сучасної конкурентної політики є: структура ринку, технологічні можливості підприємств та стимули до інновацій.

Автори праці [8] у 2002 р. запропонували теоретичне пояснення перекинutoї «U-подібної» залежності між інтенсивністю конкуренції та інноваційною активністю, а саме: конкуренція підтримує інновації серед технологічних лідерів, які є на ринку; одночасно ефект конкуренції домінує серед відстаючих підприємств.

Цікаві результати щодо конкуренції в економіці Російської Федерації були отримані в дослідженнях Д. Козлова, Д. Соколова і Д. Юдаєвої, вибірка для яких складалася з 724 підприємств російської промисловості [3] і була зміщена у бік машинобудування, де переважають старі підприємства радянського взірця. Автори виявили, що допоки конкуренція була не дуже сильною, вона стимулювала інноваційну активність, але після досягнення певного порогу зростання інтенсивності конкуренції впливало негативно на інноваційну діяльність підприємств. При цьому на ринках, де конкурентний тиск незначний, основною тактикою інноваційної поведінки є кооперативна, що дає змогу знижувати ризики невизначеності та збільшувати інноваційну ренту для всіх учасників, а при посиленні конкурентного тиску доцільніша самотійна інноваційна діяльність [2].

Сучасні підходи до вивчення впливу інноваційної активності підприємств на структуру ринків актуальні з позиції обґрунтування особливостей конкурентної політики. Всі вони тією чи іншою мірою базуються на підході Дж. Саттона [22], який концентрує увагу на ролі наукових досліджень, прикладних розробок і технологічних інновацій у формуванні структури ринків. Основна ідея Дж. Саттона полягає в тому, що серед багатьох чинників, які впливають на галузеву структуру, саме інтенсивність НДДКР (на Заході – *R&D*), визначає нижню межу (*lower bound*) можливого рівня концентрації в галузі. Галузі з високим рівнем витрат на *R&D* не можуть бути довго статичними у випадку, коли на ринку дуже багато дрібних компаній (низька концентрація), оскільки витрати на дослідження і розробки характеризуються зростаючою віддачею від масштабу, а якщо на ринку низька концентрація, то вхід на нього стає прибутковим для великих фірм. На основі теоретико-ігрового підходу Дж. Саттон показав, що в галузях, де є висока ефективність НДДКР (визначена через відношення витрат на дослідження і розробки до обсягів продажів або прибутків); із зростанням інтенсивності досліджень та розробок має зростати і рівень концентрації продавців [20].

Тестування цієї гіпотези на основі даних *Eurostat* методами описивної статистики і регресійного аналізу провели у 2008 р. фахівці Інституту економічних досліджень м. Галле (Німеччина) [15]. Вони оцінили вплив рівня наукомісткості галузей (*knowledge intensity*) на концентрацію і структуру промислових ринків країн ЄС для обґрунтування рекомендацій щодо формування напрямів трансформації конкурентної політики ЄС для створення конкурентних технологічних переваг ЄС.

Окрім цього, було окреслено завдання підтвердити, що висока інтенсивність інвестицій у нові знання і технології та пов'язана з ними інноваційна діяльність спричиняють зростання концентрації у наукомістких галузях ЄС, зокрема, у результаті розвитку тісної міжфірмової кооперації та злиття і поглинання. Дослідження були проведені на основі даних таких країн, як Франція, Англія, Німеччина, Угорщина, Румунія, Фінляндія, Португалія й Австрія. Для оцінки наукомісткості вчені використали показники: відношення витрат на *R&D* до обороту і частки зайнятих у *R&D* сфері в 1995–2003 роках. Отримані результати підтвердили, що з підвищенням наукомісткості у відповідних галузях зростає рівень концентрації, при цьому найвищих значень показники нау-

комісткості набували при помірних рівнях концентрації. Таким чином, була науково обґрунтована необхідність лояльнішого ставлення держави до підвищення рівня концентрації в інноваційному секторі економіки і в галузях з інтенсивними інвестиціями у НДДКР [15]. Даний результат підтвердив доцільність модернізації у 2005 р. Лісабонської декларації ЄС щодо підвищення конкурентоспроможності ЄС і позиції реалізації «економічнішого» підходу до конкурентної політики [4; 14].

Важливим напрямом сучасної конкурентної політики є моніторинг конкурентної ситуації на олігопольних ринках із т. зв. «жорсткою» олігополією з метою запобігання спробам підприємств вступати у змови. Але варто зауважити, що активна інноваційна діяльність формує нецінові стратегії підприємств. Тобто тут немає сенсу говорити про таку ситуацію, яка трапляється часто при цінній конкуренції – прагнення олігополій до змов без зміни якостей товару і способу виробництва та, відповідно, цінної дискримінації покупця.

За активної інноваційної діяльності, звичайно ж, є змови, але вони не цінні, а це ускладнює їх оцінку з боку регулюючих органів, оскільки параметри цінної змови легко ідентифікувати і контролювати, а у випадку змови у сфері НДДКР – дуже важко. Так, слід оцінювати питання майнових прав на інтелектуальну власність, домовленості щодо спільних наукових і прикладних досліджень, особливо на доконкурентній фазі інноваційного процесу, коли підприємства спільно використовують певні науково-технічні знання для запобігання дублюванню досліджень тощо. Саме тому нині у світі прибічники ліберальних поглядів на економічну політику почали терпимо ставитися до угод великих підприємств у сфері НДДКР [11].

На практиці для високотехнологічних галузей світової економіки характерна наявність як олігопольних структур, так і конкурентніших варіантів з так званими ослабленими олігополіями. Зокрема, до галузей із домінуванням олігопольної структури відносять виробництво комп'ютерного обладнання, автомобілебудування й авіаційну галузь, виробництво електронного обладнання, виробництво тютюнових виробів, енергомашинобудування, оптичне обладнання [23]. Але треба зазначити, що характеристики відповідних ринкових структур світових галузевих високотехнологічних ринків, наведені у табл. 1, свідчать: на кожному з них є ядро ринку, яке сформували галузеві лідери.

Таблиця 1. Характеристики інноваційної діяльності на деяких високотехнологічних світових ринках*

Галузь	Кількість галузевих лідерів	Частка витрат на R&D, %	Частка продажів у світових продажах галузі, %
Виробництво телекомунікаційного обладнання	7 (Nokia, Alcatel-Lucent, Ericsson, Cisco, Systema, Motorola, Qualcomm, Nortel Networks)	82,5	77,3
Виробництво комп'ютерного обладнання	6 (Hitachi, Hewlett-Packard, Toshiba тощо)	75,3	67,4
Фармацевтика	18 (GlaxoSmithKline, Merck, Pfizer, Johnson & Johnson тощо)	83,5	75,7
Біотехнології	6 (Orbimed, Affymetrix, Agilent Technologies, Amgen, BiMedicine, Biophysical Corp)	47,1	51,6

* розраховано за даними [23].

Очевидно, що світовими лідерами в інноваційній діяльності є переважно великі підприємства, хоча вони, як правило, на умовах субконтрактів співпрацюють із багатьма малими і середніми інноваційними підприємствами (МСІП), які є для них так званим інноваційним «планктоном». Особливі конкурентні можливості МСІП: оперативність реагування на нові виклики і тенденції у науковій сфері; реалізація найризикованіших проектів; відсутність бюрократизму – доповнюють ключові компетенції галузевих лідерів і дозволяють їм прискорювати темпи інноваційної діяльності.

Висновки. Для модернізації конкурентної політики України треба визнати доцільність досліджень галузевих ринків, а саме: стимулів до інноваційної діяльності за описаною вище схемою і для нашої країни. При цьому слід аналізувати кореляцію показників концентрації галузевих ринків і показників інноваційної діяльності підприємств: кількість зайнятих у сфері НДДКР за галузями; кількість галузевих НДДКР тощо, а не лише показники витрат на НДДКР. Також необхідно враховувати зворотню дію інноваційної активності на структуру ринків для можливого підвищення рівня концентрації й активізації процесів кооперації і злиття. З цією метою можливе введення диференційованих порогових значень домінування підприємств на ринку для різних галузей з урахуванням технологічних умов та інноваційної діяльності підприємств. Тому необхідно вирішити актуальне науково-практичне завдання – оцінити технологічні можливості підприємств задля вироблення напрямів ефективної конкурентної політики галузей промисловості.

1. Авдашева С.Б., Штатинко А.Е., Кузнецов Б.В. Конкуренция и структура рынков: что мы можем узнать из эмпирических исследований о России // Российский журнал менеджмента.– 2006. – Т. 4. – С. 2–13.

2. Казьмин А.А., Пахомова Н.В., Рихтер К.К. Структура рынка, размер фирмы и инновационная активность: анализ эмпирических результатов по России // Экономика отраслевых рынков и политика государства. – М.: Экономика, 2009. – С. 737–748.

3. Козлов К., Соколов Д., Юдаева К. Инновационная активность российских фирм // Экономический журнал ВШЭ.– 2004.– №3. – С. 399–419.

4. Пахомова Н.В. Современная конкурентная политика: теоретический анализ и опыт применения (на примере ЕС и России) // Вестник Санкт-Петербургского ун-та.– Сер. 5. Экономика.– 2008.– Вып. 2. – С. 3–24.

5. Розанова Н. Структура рынка и стимулы к инновациям // Проблемы прогнозирования.– 2003.– №2. – С. 93–108.

6. Шерер Ф., Росс Д. Структура отраслевых рынков / Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1997. – Т. VI. – 833 с.

7. Шумпетер Й.А. Капитализм, социализм и демократия / Пер. с англ.; Предисл. и общ. ред. В.С. Автономова. – М.: Экономика, 1995. – 435 с.

8. Aghion P., Bloom N., Blundell R., Griffith R., Howitt P. Competition and Innovation: an in inverted U-relationship. – 2002. – October. Working Paper 9269 // www.nber.org.

9. Arrow K.J. Economic welfare and the allocation of resources for invention // The Rate and Direction of Inventive Activity. National Bureau of Economic Research Conference Report. – Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1962. – 705 p.

10. Bain J.S. Barriers to New Competition. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1956. – 667 p.

11. Baumol W.J. When is inter-firm coordination beneficial? The case of innovation // International Journal of Industrial Organization.– 2001.– N19. – P. 727–737.

12. Church J., Ware R. Industrial Organisation. A Strategic Approach. – Boston: The McGraw-Hill Companies, 2000.

13. Freeman C., Soete L. The Economics of Industrial Innovation. – 3-rd edition. – Cambridge, MA: MIT Press, 1997. – 564 p.

14. *Gual J.* An Economic Approach to Article 82. Report by the European Advisory Group on Competition Policy. Discussion Paper of the Department of Economics. University of Munich, 2005. – 34 p.
15. *Krap N., Stephan J.* The Relationship between Knowledge Intensity and Market Concentration in European Industries: An Inverted U-Shape // Institut für Wirtschaftsforschung. – Halle: IWH-Discussion Papers, 2008. – P. 43.
16. *Levin R.C., Cohen W.M., Mowery D.C.* R&D, Appropriability and Market Structure: New Evidence and Some Schumpeterian Hypotheses // *American Economic Review.*– 1985.– N75.– May. – P. 524–531.
17. *Malerba F.* Innovation and dynamics and evolution of industries // *International Journal of Industrial Organization.*– 2007. – N25/4. – P. 675–699.
18. *Marsili O.* Technological Regimes: Theory and Evidence // Eindhoven (The Netherlands). Eindhoven University of Technology. Working Paper.– 1999.– November. – P. 34.
19. *Scherer F.M.* Innovation and Growth: Schumpeterian Perspectives. – Cambridge MA: MIT Press, 1984. – 129 p.
20. *Scherer F.M.* Professor Sutton's Technology and Market Structure // *The Journal of Industrial Economics.*– 2000.– Vol. 48.– June. – P. 215–223.
21. *Scott J.* Firm versus Industry Variability in R&D Intensity // Zvi Criliches (ed.) *R&D, Patents, and Productivity.* – Chicago: University of Chicago Press, 1984. – P. 200–224.
22. *Sutton J.* Technology and Market Structure: Theory and History. – MIT Press. Cambridge: MA, 1998. – 321 p.
23. The 2008 EU R&D Investment Scoreboard. Joint Research Centre (JRC) and Research (DG RTD) Directorates-General of the European Commission, 2008. – 400 p.
24. *Waldman D.E., Jensen E.J.* Industrial Organization: Theory and Practice. – 3-rd ed. – Boston, San Francisco, New York, London: Pearson Education, Inc., 2007. – P. 480 p.

Стаття надійшла до редакції 25.12.2009.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національного господарства: Наук. монографія / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, В.М. Шандра, О.І. Гуменюк та інші; За наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка і д.е.н., проф. С.А. Єрохіна. – К.: Національна академія управління, 2008. – 216 с. Ціна без доставки – 22 грн.

У монографії проаналізовано стан технологічного оновлення національної економіки на інноваційних засадах, виявлено позитивні сторони і недоліки цього процесу і розроблено організаційно-економічні основи формування механізму інноваційного оновлення економіки України, її окремих галузей та підприємств.